

VILTFORUM

VILTFORUM #2 2020

BERGQVIST G, LILJEBÄCK N, ELMHAGEN B

ÅRSRAPPORT
VILTÖVERVAKNINGEN
JAKTÅRET 2018/19



Svenska Jägareförbundet

ÅRSRAPPORT VILTÖVERVAKNINGEN JAKTÅRET 2018/19



Svenska Jägareförbundet

ISBN: 978-91-86971-30-4

INNEHÅLL

SAMMANFATTNING	4
SUMMARY IN ENGLISH	4
REGERINGENS UPPDRAG TILL SVENSKA JÄGAREFÖRBUNDET	4
AVSKJUTNINGSTATISTIK – METODER OCH KVALITETSSÄKRING	5
AVSKJUTNINGSRAPPORTERING MED KOMMENTARER	8
AVSKJUTNINGEN AV ÄLG	14
FÖREKOMST AV OLIKA KLÖVVILTSARTER/SAMFÖRVALTNING	15

SAMMANFATTNING

Svenska Jägareförbundets viltövervakning sammanfattas i en nationell årsrapport samt, från och med jaktåret 2017/2018, även i länsvisa avskjutningsrapporter. Ambitionen har varit att producera nationella rapporter årligen, dock saknas vissa år bakåt i tiden. Fokus på olika arter varierar mellan år varför det rekommenderas att man även läser tidigare årsrapporter. I årets rapport finns, förutom den årliga redovisningen av skattad avskjutning, en redovisning av den länsvisa älgavskjutningen. Tidigare nationella rapporter är tillgängliga på Jägareförbundets hemsida, <https://jagareforbundet.se/vilt/viltforum/> medan de länsvisa rapporterna finns på Viltdatas hemsida <https://www.viltdata.se/avskjutningsrapporter/>.

SUMMARY IN ENGLISH

The Swedish Association for Hunting and Wildlife Management's program for wildlife monitoring is summarized in national reports and, starting the hunting year 2017/2018, also in separate reports for each county. Estimated bag statistics for all species and information about the data collection is reported. Focus on different species varies between years, therefore it is recommended to read also older reports. The present report includes a map showing the moose harvest in each county. Previous national reports are available for downloading at <https://jagareforbundet.se/vilt/viltforum/> and reports for each county at <https://www.viltdata.se/avskjutningsrapporter/>.

REGERINGENS UPPDRAG TILL SVENSKA JÄGAREFÖRBUNDET

Mål

- Kunskapen om det svenska jaktbara viltets tillstånd och utveckling är god
- En fullgod avskjutningsstatistik som täcker hela landet finns för samtliga jaktbara arter

Jägareförbundet ska följa de jaktbara stammarnas utveckling, dokumentera och sammanställa data av hög kvalitet om vilttillgång och avskjutning samt informera om den enskilde jägarens betydelse för viltövervakning och den provtagning av vilt som sker för att följa viltstammarnas hälsotillstånd. Förbundet ska bidra till utveckling och tillämpning av metoder för datainsamling och avskjutningsstatistik i samarbete med Naturvårdsverket. Förbundet ska kvalitetssäkra data som samlas in via förbundets metod Älgobs och överföra dessa data till länsstyrelsernas rapporteringsverktyg och informationsportal Älgdata.

AVSKJUTNINGSSTATISTIK – METODER OCH KVALITETSSÄKRING

Svenska Jägareförbundet har sammanställt avskjutningsstatistik sedan 1939 som en del av Jakt- och Viltvårdsuppdraget. Det nuvarande programmet för viltövervakning startade 1995, med syfte att förbättra övervakningen och uppföljningen av viltpopulationerna.

Den traditionella avskjutningsstatistiken bygger på rapporter från geografiskt avgränsade jaktenheter ("jaktlag"). Data fungerar bäst som ett trendmått, det vill säga ett index för viltstammarnas utveckling, särskilt i de områden där samma enheter rapporterar år från år. Avskjutningsnivåer kan dessutom knytas till annan geografisk information. Antalet jaktlag som lämnar in viltrapporter har varierat över tid sedan programmet infördes. Den sammanlagda arealen som rapporterna omfattar uppgår till mellan 8 och 10 miljoner hektar årligen, Tabell 1, vilket motsvarar cirka en fjärdedel till en tredjedel av jaktmarksarealen i Sverige.

ÅR YEAR	RAPPORTERAD AREAL I HEKTAR REPORTING AREA, HECTARES
1996	8 970 355
1997	9 858 837
1998	10 075 241
1999	10 027 776
2000	10 768 289
2001	11 233 044
2002	10 702 999
2003	9 967 057
2004	9 754 874
2005	10 105 563
2006	11 415 814
2007	9 633 594
2008	9 637 374
2009	8 196 506
2010	9 852 801
2011	9 366 498
2012	9 685 000
2013	9 037 975
2014	9 198 882
2015	8 683 324
2016	7 811 307
2017	8 745 069
2018	9 561 156

Tabell 1. Årlig rapporterad areal för avskjutnings-
skattning 1996 - 2018.
Annual area covered by harvest reports in Sweden
during 1996 - 2018.

Avskjutningsstatistiken för jaktåret 2018/2019 baseras på rapporter från 9 561 156 hektar nedanför odlingsgränsen eller renbetesfjällen. Uppgifter har lämnats av 7 482 rapporterande jaktlag och medianarealen ligger på 671 hektar. De enskilda rapporterna kvalitetssäkras och utgör därefter underlag för skattning av avskjutningen på krets nivå vilket summeras till länsvisa och nationella värden. Långsiktigt finns en minskande trend i avskjutningsrapporteringen, tabell 1. Förbundet initierade därför ett arbete i syfte att öka rapporteringsgraden och årets rapporteringsgrad är högre än föregående år.

Förutom avskjutningsstatistik på olika skalor omfattar datainsamlingen även älgobs (observationer av älgar under älgjakten) som ger index på täthet, könkvot och reproduktion. I samband med älgobsinventeringen rapporteras även observationer av björn, lo, varg och järv. Älgobsdata används av förvaltningen på lokal och regional nivå och rovdjursobservationerna av björn är en viktig metod för björnförvaltningen. Under jaktåren 2016/2017 till och med 2018/2019 genomfördes dessutom en utökad observation, klövviltsobs, som ett försök inom tre områden (Kronoberg, Södermanland samt två älgförvaltningsområden i Västerbotten). Syftet är att utveckla observationsmetoder även för övriga klövviltsarter. Metoden kommer att utvärderas av Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) inom projektet Beyond Moose.

Förbundets datasystem Viltdata utgör grunden för insamling av data från jägare om vilt och jakt. Genom att man på en plats (www.viltdata.se) administrerar, rapporterar och redovisar data blir det enkelt för jägarna att lämna de uppgifter som behövs för förvaltning och övervakning. Viltdata omfattar, förutom rapportering och redovisning av avskjutning, även älgobs och rovdjursobs.

Personalens arbete med viltrapporteringen innebär en omfattande administration av avskjutningsblanketter, stansning, registerhållning och kvalitetssäkring. Vidare samverkar personalen med läns- och kretsansvariga förtroendevalda då det gäller åiterrapportering, kvalitetsförbättring och utveckling.



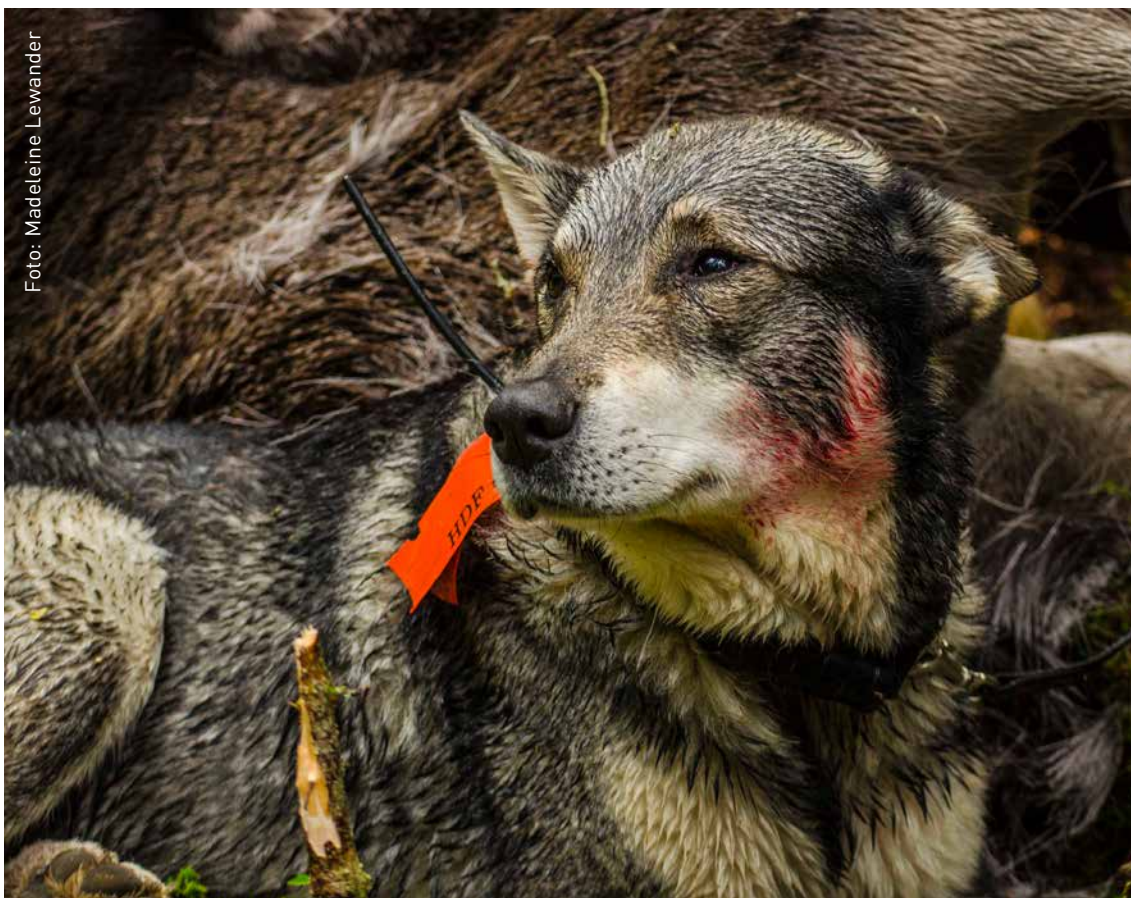
Foto: Madeleine Lewander

SAMARBETEN

Avskjutningen skattas för närvarande som ett punkttestimat per jaktvårdskrets, vilket sedan räknas upp till län och nationell nivå. De senaste åren har utvecklingen av nya statistiska metoder gått snabbt, samtidigt som dagens kraftfulla datorer kan göra komplexa beräkningar på relativt kort tid. Viltövervakningen har initierat ett samarbete rörande metodutveckling med en forskare vid Linköpings Universitet, vars forskning är specifikt inriktad på tillämpad modellering inom ekologi samt statistik, matematik och beräkning (särskilt Bayesiansk analys av strukturerade data). Inom projektet utvecklas en ny skattningsmetod med syfte att öka skattningarnas kvalitet och producera ett variationsmått för varje skattat värde. Det kommer att underlätta bedömningen av när en förändring kan betraktas som statistiskt säkerställd, det vill säga när man säkert kan säga att avskjutningen ökat eller minskat mellan två år.

Jägareförbundet bidrar med data och erfarenheter i flera internationella samarbeten. AEWA (African European Waterbird Agreement; www.unep-aewa.org) tar fram och implementerar modeller för en flyttvägsbaserad förvaltning av sädgås och grågås. Projektet Enetwild (www.enetwild.com) drivs av EFSA (European Food Safety Authority) och syftar till att kartlägga förekomst av utvalda viltarter med potentiell betydelse för sjukdomsspridning. Projektet koncentreras för närvarande till vildsvin.

Förbundet samarbetar också med ett flertal universitet, främst Sveriges Lantbruksuniversitet och Stockholms Universitet. Samarbeten kan gälla att leverera avskjutningsdata eller andra uppgifter till forskare och studenter, men även att aktivt driva eller delta i olika forskningsprojekt.



AVSKJUTNINGSRAPPORTERING MED KOMMENTARER

Tabell 2. Skattat antal fällda djur av olika arter under jaktåret 2018/2019, samt avskjutningens utveckling på längre och kortare sikt (årlig tillväxt under 30 respektive 10 år).
Estimated harvest of different species during the hunting year 2018/2019, and annual growth in harvest over 30 and 10 years. Stabil = stable.

ART SPECIES	FÄLLDA HARVEST	ÅRLIG TILLVÄXT (%) ANNUAL GROWTH (%)		KOMMENTAR COMMENT
		2018/19	30 ÅR 30 YEARS	
KLÖVVILT UNGULATES				
Dovvilt Fallow deer	50 449	+11	+10	Ökning då stammen både sprider sig och förtätas. Under de senaste åren har avskjutningen inom vissa områden ökat i syfte att minska koncentrationer, varför avskjutningen troligen inte helt speglar stammens utveckling under dessa år. Both local densities and the distribution is increasing. In recent years, the harvest has increased in certain areas in order to reduce concentrations, so the development of the harvest probably does not fully reflect that of the population during these years.
Vuxen han Adult male	25 %			
Vuxen hon Adult female	32 %			
Årskalv Juvenile	43 %			
Kronvilt Red deer	11 267	+11	+9	Avskjutningen regleras av länsstyrelsen via planer. Den ökande trenden speglar att stammen både sprider sig och förtätas. The harvest is regulated by the County Administrative Board through management plans. The rising trend reflects a population increase in both density and distribution.
Vuxen han Adult male	29 %			
Vuxen hon Adult female	32 %			
Årskalv Juvenile	39 %			
Rådjur Roe deer	99 165	-5	stabil	På lång sikt en minskning sedan toppåren under rävskaften. Under senaste perioden har jaktuttaget varit stabilt. A long-term decline since a population peak associated with low fox densities during a mange epidemic. In recent years, the harvest is considered to be constant.
Bock Adult male	50 %			
Get Adult female	23 %			
Kid Juvenile	27 %			
Vildsvin Wild boar	112 352	+22	+7	Trenden speglar en ökning sedan riksdagen 1988 beslutade att arten ingår i den svenska faunan. Ökningen har avstannat de senaste åren även om spridningen fortsätter. The trend reflects an increase since the Parliament 1988 decided that the species is part of the Swedish fauna. The rate of increase has slowed down in recent years even though range expansion continues.
Galt Adult male	27 %			
Sugga Adult female	17 %			
Kulting/ årsgris Juvenile	56 %			
Älg Moose	83 059	-1	-1	Avskjutningen beslutas av länsstyrelsen via tilldelning och avskjutningsplaner. Den minskande trenden speglar en minskande population vilket också varit förvaltningens mål. The harvest is decided by the County Administrative Board through management plans. The declining trend reflects a declining population, which has been the aim of the management.
Tjur Adult male	30 %			
Ko/kviga Adult female	28 %			
Årskalv Juvenile	42 %			
Mufflon Mouflon	226			Lokal och sporadisk förekomst gör denna art svår att skatta. Avskjutningen sannolikt underskattad. Local and sporadic occurrence makes this species difficult to estimate. The harvest is probably underestimated

**ÖVRIGA DÄGGDJUR
OTHER MAMMALS**

Bisam Muskrat	47	-11	-25	Minskade av okänd orsak efter en topp för 30 år sedan. På senare år klassad som en invasiv art som ska utrotas inom EU. Jägareförbundet deltar i ett sådant projekt på uppdrag av Naturvårdsverket. Long-term decline for unknown reasons since a peak 30 years ago. In recent years classified as an invasive species that should be eradicated within the EU. The Hunters' Association participates in such a project commissioned by the Swedish Environmental Protection Agency.
Björn Brown bear	290			Antal djur som får fällas i licensjakten beslutas av länsstyrelsen. The harvest is decided by the County Administrative Board.
Bäver Beaver	7 263	+2	stabil	Långsiktigt ökande trend på grund av återetablering. Long-term increasing trend due to re-establishment.
Fälthare European hare	22 279	-5	-5	Trenden speglar troligen både en minskande stam och en minskad jakt. The trend probably reflects both a declining population and a decline in hunting.
Grävling Badger	22 727	stabil	stabil	Avskjutningen varierar relativt kraftigt mellan år, men uppvisar ingen trend över längre tid. The harvest varies relatively strongly between years, but shows no trend over a longer period of time.
Iller Polecat	2 138	-3	-6	Trenden kan eventuellt spegla en minskad stam, då det finns tecken på minskning i delar av Västeuropa. The trend may reflect a reduced population, as there are signs of population declines in parts of Western Europe.
Lodjur Lynx	69			Antal djur som får fällas i licensjakten beslutas av länsstyrelsen. The harvest is decided by the County Administrative Board.
Mink Mink	5 132	-7	-7	Trenden speglar troligen delvis en minskande population. Minken är införd i Sverige. Artdatabanken har bedömt att den har hög invasionspotential med stora ekologiska risker. En minskning kan därför ses som önskvärd. The trend is likely to partly reflect a population decline. The mink is introduced in Sweden. The Swedish Species Information Centre has assessed that mink has high invasion potential with great ecological risks. A decrease can therefore be seen as desirable.
Mård European pine marten	10 962	-2	+3	På lång sikt en minskning som troligen är kopplad till rödrevens återhämtning efter rävsrabben. Trenden har brutits på senare tid. The long-term decrease is probably linked to the recovery of the red fox after a mange epidemic. The trend has broken in later years.
Mårdhund Raccoon	13			Främmande art där förvaltningens mål är att förhindra etablering. Minskande avskjutning över tid speglar troligen ett minskat antal djur. Invasive species. The management goal is to prevent establishment. Declining harvest over time probably reflects a reduced number of animals.
Rödräv Red fox	58 504	+3	stabil	På lång sikt en ökning som speglar populationens återhämtning efter en skabbepidemi på 1980-talet. In the long term, a population increase that reflects a recovery after an epidemic of mange in the 1980s.
Skogshare Mountain hare	14 215	-7	-7	Trenden speglar troligen både en minskande stam och en minskad jakt. The trend probably reflects both a declining population and a decline in hunting.
Varg Wolf	0			Antal djur som får fällas i licensjakten beslutas av länsstyrelsen. The harvest is decided by the County Administrative Board.
Vildkanin Wild rabbit	9 113	-5	stabil	På lång sikt en minskande trend som delvis kan bero på införelsen av kaninpestviruset myxomatosis. In the long term, a declining trend that may partly be due to the introduction of the rabbit plague virus myxomatosis.

**FÅGLAR
BIRDS**

Alfågel Long-tailed duck	6	-23	-19	Trenden speglar främst minskande jakt. The trend mainly reflects declining hunting.
Björkrast Filedfare	724	stabil	stabil	Relativt låga antal medför att trenden är svår att tyda. Det häckande beståndet minskar men populationen är så stor att avskjutningen knappast påverkas. Relatively low numbers mean that the trend is difficult to interpret. The nesting population is declining, but the population is so large that the harvest are scarce affected.
Bläsand Eurasian wigeon	570	-7	stabil	Trenden speglar främst minskande jakt. Räkningar i september visar på ökande antal medan index för häckande bestånd minskar. The trend mainly reflects declining hunting. Counts in September indicate increasing numbers while the index for breeding stocks is decreasing.
Bläsgås Greater White- fronted goose	515	stabil	stabil	För låga antal för att kunna fastställa någon trend. Populationen i tillväxt. Too low numbers to be able to determine any trend. The population is growing.
Dalripa Willow ptarmigan	30 017			Se särskild kommentar. See comment below.
Ejder Common eider	571	-8	-13	Trenden speglar minskad jakt och minskande populationer. Jaktens omfattning minskar snabbt som ett svar på skärgårdsjägares oro för beståndets utveckling. The trend reflects decreased hunting and declining populations. The extent of hunting is rapidly decreasing as a response to archipelago hunters' concerns regarding population development.
Fasan Common pheasant	14 965			Utsättningar påverkar både skattning av antal och trender. Se särskild kommentar. Releases affect both estimation of harvest and trends. See also comment below.
Fiskmåsar Mew gull	5 323	-3	stabil	Trend speglar förmodligen långsamt minskande populationer. Trend probably reflects slowly declining populations.
Fjällripa Rock ptarmigan	7 306			Se särskild kommentar. See comment below.
Grågås Greylag goose	23 314	+7	stabil	Se särskild kommentar. See comment below.
Gråtrut European herring gull	2 133	-5	stabil	Skjuts främst under jakt vid soptippar och liknande. Antalen beror till stor del på rapporter från enskilda jägare vilket medför stora variationer mellan år. Populationen minskande. Shot mainly during hunting at dumps and the like. The number depends largely on reports from individual hunters, which entails large variations between years. The population is declining.
Gräsand Mallard	87 575			Utsättningar påverkar både skattning av antal och trender. Se särskild kommentar. Releases affect both estimation of harvest and trends. See also comment below.
Havstrut Great black- backed gull	794	-7	stabil	Trenden speglar minskad jakt och minskande populationer. The trend reflects decreased hunting and declining populations.
Järpe Hazel grouse	7 697	-4	-8	Trenden speglar främst minskad jakt. The trend mainly reflects declining hunting.
Kaja Western jackdaw	67 074	+4	stabil	Trend speglar ökande populationer. Trend reflects growing populations.
Kanadagås Canada goose	19 345	stabil	-6	Se särskild kommentar. See comment below.

Knipa Common goldeneye	3 324	-4	stabil	Trenden speglar minskad jakt. Stor häckande population i svag minskning. Räkningar vintertid visar på ökande antal. The trend reflects decreased hunting. Large nesting population in slight decrease. Winter season counts show increasing numbers.
Kricka Eurasian teal	4 808	-3	stabil	Trend speglar minskad jakt och möjligen minskande populationer. Trend reflects decreased hunting and possibly decreasing populations.
Kråka Hooded crow	44 357	-2	-6	Trend speglar troligen minskande populationer. Trend most likely reflect declining populations.
Morkulla Eurasian woodcock	900	-12	-5	Trend speglar främst förändringar i jakttid. Trend mainly reflects changes in the open hunting season.
Nötskrika Eurasian jay	14 992	stabil	-10	Stabil trend trots svag minskning i populationer. Stable trend despite slight decline in populations.
Orre Black grouse	32 085	-2	stabil	Trend speglar populationsutveckling samt minskad jakt i södra Sverige. Trend reflects population development and reduced hunting in southern Sweden.
Rapphöna Grey partridge	3 083			Utsättningar påverkar både skattning av antal och trender. Se särskild kommentar. Releases affect both estimation of harvest and trends. See also comment below.
Ringduva Common woodpigeon	43 641	stabil	stabil	Ingen direkt trend trots växande populationer vilket möjligen tyder på minskad jakt. Jakttider spelar stor roll för historiska jämförelser. No direct trend despite growing populations, which may indicate decreased hunting. Changes in time and length of the open season play a major role in historical comparisons.
Råka Rook	4 215	stabil	stabil	Ingen trend i avskjutningen, speglar relativt stabila populationer. No trend in harvest, reflects relatively stable populations.
Sjöorre Common scoter	19	-8	stabil	Trenden speglar minskad jakt. The trend mainly reflects declining hunting.
Skata Eurasian magpie	34 673	stabil	stabil	Ingen trend i avskjutningen och långsamt minskande populationer. No trend in harvest and slowly declining populations.
Småskrake Red- breasted merganser	165	-8	stabil	Trend speglar främst minskad jakt men också minskande populationer. Trend mainly reflects reduced hunting but also decreasing populations.
Stadsduva Domestic pigeon	4 530	+6	-8	Populationen stabil vilket speglas i avskjutningen. The population is stable, which is reflected in the harvest.
Storskrake Common merganser	647	-7	-16	Trenden speglar minskad jakt. The trend mainly reflects declining hunting.
Sädgås Bean goose	3 547	-2	stabil	Låga antal och stora årsvisa variationer gör trend svårtydd. Räkningar av sädgäss ger en splittrad bild. Low numbers and large annual variations make trend difficult to understand. Counts of bean geese gives a split image.
Tjäder Western capercallie	31 582	-1	stabil	Populationen relativt stabil. Trenden speglar främst minskad jakt i södra Sverige. The population is relatively stable. The trend mainly reflects decreased hunting in Southern Sweden.
Vigg Tufted duck	852	-6	stabil	Trenden speglar minskad jakt. The trend mainly reflects declining hunting.



KOMMENTARER TILL TABELLEN MED AVSKJUTNING 2018/2019

För merparten av arterna genomför Jägareförbundet skattningen av antal fällda djur utifrån data som rapporterats till förbundets viltövervakning.

Avskjutningen av varg, lodjur och björn baseras på de till länsstyrelserna inrapporterade djuren som fällts under licensjakten under innevarande jaktår. Dessa data publiceras på SVA:s hemsida (www.sva.se).

Avskjutningen av dal- och fjällripa baseras till övervägande del på den till länsstyrelserna i Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län inrapporterade avskjutningen på statens mark ovan odlingsgränsen respektive inom renbetesfjällen. Dessa värden adderas till den skattade avskjutningen nedan odlingsgränsen som Jägareförbundet står för.

Avskjutningen av mårddhund baseras på de av Mårddhundsprojektet kvalitetssäkrade och kända mårddhundar som avlivats under året.

Avskjutningen av älg baseras på inrapporterade älgar till länsstyrelsen (www.algdata.se). Data hämtade 2019-11-22.

BERÄKNING AV AVSKJUTNINGENS UTVECKLING

Avskjutningens årliga genomsnittliga tillväxt över 30 och 10 år har beräknats för de viltarter där avskjutningen skattas samt för älg. En linjär regression har anpassats till logaritmerade avskjutningsdata. När lutningskoefficienten i regressionen varit signifikant skild från noll har en trend påvisats, där ett plustecken visar att avskjutningen ökat och ett minustecken att den minskat. I de fall lutningskoefficienten inte varit skild från noll har avskjutningen angivits som stabil. Den genomsnittliga årliga tillväxttakten (λ) har beräknats utifrån regressionens värden. Förutom för björn, lodjur, varg (anmäls till länsstyrelsen), mufflon (ej tillräckliga dataserier) och mårddhund (data från mårddhundsprojektet) saknas beräkningar för dal- och fjällripa samt gräsand, fasan, och raphöna. Se särskilda kommentarer för dessa arter nedan.

GRÄSAND, FASAN OCH RAPHÖNA

Gräsand, fasan och raphöna är tre arter där man sätter ut fåglar som sedan jagas samma år. Vid dessa jakter skjuts ofta stora antal fåglar på relativt små arealer vilket påverkar avskjutningsstatistiken påtagligt. Olika metoder har använts för att bearbeta data med hänsyn till utsatta fåglar som fälls, så att skattningen ska vara representativ för avskjutningen av vilda fåglar. Detta arbete pågår fortfarande och avsaknaden av trendmått för dessa arter är en följd av stora variationer i data, som i sig är ett resultat av utsättningarnas effekter på statistiken. Arbetet med att hitta bästa möjliga sätt att statistiskt behandla data för dessa tre arter fortgår.

GRÅGÅS OCH KANADAGÅS

Grågås och kanadagås är de två gåsararter som skjuts i större omfattning i Sverige. Avskjutningen för dessa arter samvarierade länge, men har under senare tid visat olika mönster. Trenden hos grågås är att avskjutningen har stabiliserats medan populationen fortsätter att växa i antal. För kanadagåsen har istället både avskjutningen och populationen minskat under senare år. Detta kan tolkas som att jägarna idag skjuter så många grågäss de kan, och att avskjutningen därmed inte längre ökar i förhållande till populationen. Hos kanadagås är avskjutningen mycket hög i förhållande till skattad populationsstorlek och jakten kan därmed driva på en minskning av populationen.

DALRIPA OCH FJÄLLRIPA

Länsstyrelserna sköter insamlingen av statistik från jakt på statens mark ovan odlingsgränsen. Data saknas för flera år under 2000-talet vilket kan härledas till insamlingstekniska svårigheter hos länsstyrelserna och bristfälligt utbyte av data med Jägareförbundets Viltövervakning. Enligt Svensk Fågeltaxering uppvisar dalripan en negativ populationsutveckling under senare tid medan fjällripan ökar eller är stabil. Troligen finns också en korrelation mellan dessa två arters variation mellan åren då fjällripor ofta, men med flera undantag, skjuts under jakt som egentligen riktas efter dalripan.

AVSKJUTNINGEN AV ÄLG

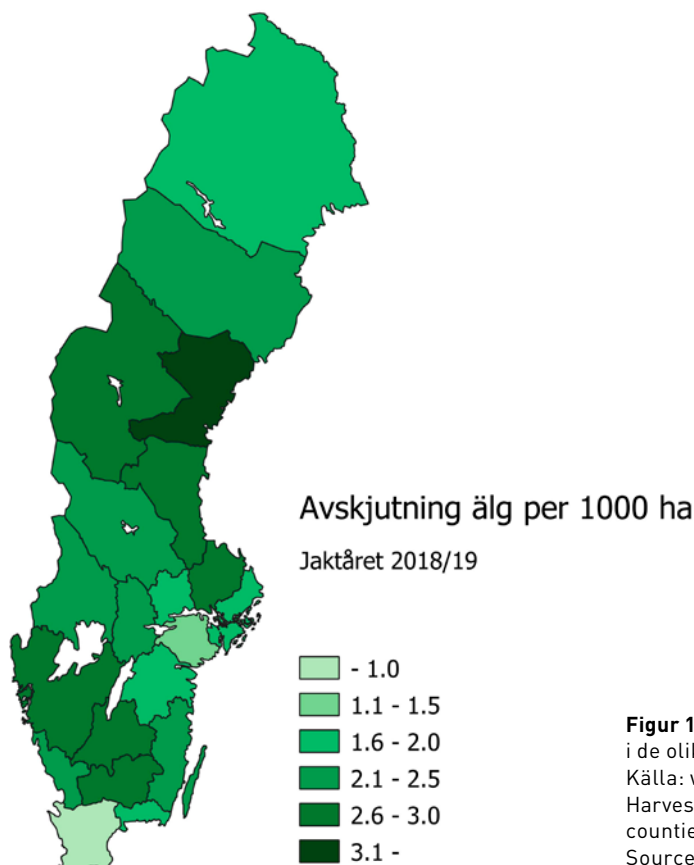
Trenden med minskande älgavskjutning fortsatte även under jaktåret 2018/2019, och totalt fälldes 83 059 älgar. Avskjutningen var störst inom älgskötselområden med i genomsnitt 2,56 älgar per 1 000 hektar, vilket var cirka 70% högre än motsvarande värde inom licensområden, tabell 3. Andelen tjurar av vuxna älgar var i genomsnitt 52% (51% inom älgskötselområden och 57% inom licensområden), medan andelen årskälv av totalt antal fällda älgar var 42% (43% inom älgskötselområden och 40% inom licensområden). Totalt fanns 979 älgskötselområden registrerade, med en genomsnittlig areal av 27 146 hektar. Motsvarande värden för licensområden var 2 899 områden och 3 387 hektar.

Tabell 3. Avskjutning av älg för älgskötselområden och licensområden jaktåret 2018/2019. Källa: www.algdata.se
Harvest of moose for moose management areas and moose license areas during the hunting year 2018/2019.
Source: www.algdata.se

OMRÅDESTYP AREA TYPE	TJUR ADULT MALE	KÖ/KVIGA ADULT FEMALE	TJURKALV JUVENILE MALE	KVIGKALV JUVENILE FEMALE	TOTALT	PER 1 000 HA PER 10 SQ.KM
Älgskötselområde	19 646	19 037	14 932	14 469	68 084	2,56
Licensområde	5 091	3 887	3 159	2 838	14 975*	1,52
Summa/Total	24 737	22 924	18 091	17 307	83 059	2,28

* Inklusive 148 årskälv som fälldes på oregistrerad mark

Avskjutningen per 1 000 hektar var högst i Västernorrlands län (3,4) och lägst i Skåne län (0,8), figur 1. Relativt hög avskjutning noterades även för Jämtland, Gävleborg, Uppsala, Västra Götaland, Jönköping och Kronberg.

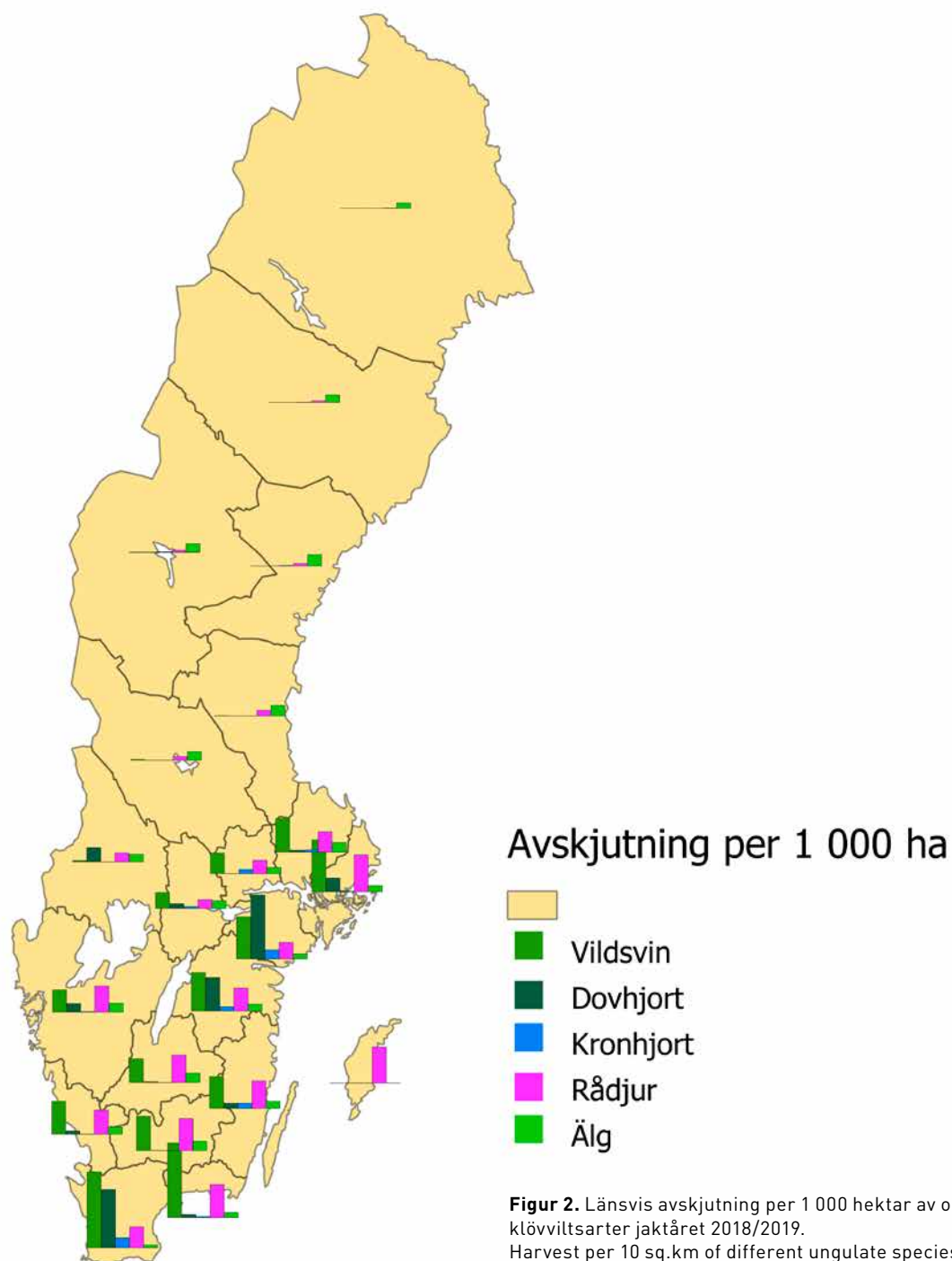


Figur 1. Avskjutning av älg per 1 000 hektar i de olika länen jaktåret 2018/2019.

Källa: www.algdata.se
Harvest of moose per 10 sq.km. in different counties during the hunting year 2018/2019.
Source: www.algdata.se.

FÖREKOMST AV OLIKA KLÖVVILTSARTER/SAMFÖRVALTNING

Älgen är det helt dominerade jaktbytet bland klövvilt i Norrland och de norra delarna av Svealand, figur 2. Förekomsten av andra klövviltsarter ökar med minskande latitud, och särskilt i de östra delarna av Svealand och Götaland utgör älg en mindre del av det totala jaktbytet. Avskjutningen av dovhjort är hög i Södermanland, Östergötland och Skåne. Den mer variationsrika sammansättningen av klövviltsarter i södra, och särskilt sydöstra, Sverige medför att förvaltningen blir mer komplex i dessa områden, då arterna kan förväntas interagera, och i vissa fall konkurrera, med varandra om föda och livsutrymme.



TIDIGARE NUMMER AV VILTFORUM

Viltforums rapportserie kommer ut med något eller några nummer årligen. Alla rapporter ligger tillgängliga på nätet som läs- och nerladdningsbara PDF-filer på www.jagareforbundet.se/vilt/viltforum

- Nr 1/08 Predatorkontroll inom Viltförvaltning och Naturvård – en kunskapssammanställning.
Widemo F.
- Nr 2/08 Årsrapport Viltövervakningen jaktåret 2006/2007
Kindberg J, Holmqvist N & Bergqvist G.
- Nr 1/09 Bly från ammunition som förgiftningsrisk hos rovfåglar- en kunskapsöversikt
Axelsson J.
- Nr 2/09 Årsrapport Viltövervakningen jaktåret 2007/2008
Kindberg J, Holmqvist N & Bergqvist G.
- Nr 1/10 Jämförelse av tre inventeringsmetoder för älg
Hörnell-Willebrand M.
- Nr 2/10 Spillningsfrekvens samt nedbrytning av spillning hos kronvilt
Jarnemo A.
- Nr 3/10 Forskning kring foderskapande åtgärder för klövvilt- sammanfattning av en Workshop
Holmqvist N.
- Nr 1/15 Trender i skattad avskjutning i Sverige 1939 – 2015
Bergqvist G, Liljebäck N, Elmhagen B
- Nr 2/15 Utbredning och förekomst av kron- och dovhjort i Sverige
Bergqvist G
- Nr 1/16 Projekt fjällgås – en dokumentation
Andersson Å
- Nr 2/16 Förekomst och förvaltning av vildsvin i Sverige
Bergqvist G, Elmhagen B
- Nr 1/17 Kunskapsöversikt om populationseffekter av jakt på flyttande fåglar – med särskilt fokus på änder, gäss och morkulla
Ottvall R, Elmberg J, Gunnarsson G
- Nr 1/18 Avskjutningsdata och populationsdata för grågås, kanadagås och sädgås i Sverige
Liljebäck N, Bergqvist G, Ohlsson T
- Nr 2/18 Report from a pilot study - Classification to subspecies among harvested Bean geese in Skåne hunting-year 2017/18
Liljebäck N, Ohlsson T
- Nr 3/18 Årsrapport viltövervakningen jaktåret 2017/18
Bergqvist G, Liljebäck N, Elmhagen B
- Nr 1/20 Trender i utbredning och avskjutning av skogshare och fälthare i Sverige
Bergqvist G, Elmhagen B

Viltforum är en rapportserie från Svenska Jägareförbundet. Rapporterna tar upp särskilt intressanta frågor eller områden som brett har anknytning till jakt- eller viltvårdsrelaterade frågor. Innehållet behöver inte spegla Svenska Jägareförbundets uppfattning eller inställning.

Titel: Årsrapport Viltövervakningen jaktåret 2018/19

Författare: Bergqvist Göran, Liljebäck Niklas, Elmhagen Bodil

Url: www.jagareforbundet.se/vilt/viltforum

Utgivningsdatum: Maj 2020

Redaktör: Göran Bergqvist

Citeras som: Bergqvist G, Liljebäck N, Elmhagen B. 2020.

Årsrapport viltövervakningen jaktåret 2018/19

Viltforum 2/2020.

Sammanfattning: Svenska Jägareförbundets viltövervakning sammanfattas i en nationell årsrapport samt, från och med jaktåret 2017/2018, även i länsvisa avskjutningsrapporter. Ambitionen har varit att producera nationella rapporter årligen, dock saknas vissa år bakåt i tiden. Fokus på olika arter varierar mellan år varför det rekommenderas att man även läser tidigare årsrapporter. I årets rapport finns, förutom den årliga redovisningen av skattad avskjutning, en redovisning av den länsvisa älgavskjutningen.

Tidigare nationella rapporter är tillgängliga på Jägareförbundets hemsida, <https://jagareforbundet.se/vilt/viltforum/> medan de länsvisa rapporterna finns på Viltdatas hemsida <https://www.viltdata.se/avskjutningsrapporter/>.

Nyckelord: skattad avskjutning, tillväxt

Foto, omslagsbild: Maria Brun Thegerström. Layout: ellie.se

ISBN: 978-91-86971-30-4